

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

12 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Tomasz Szanciło (przewodniczący)

SSN Maciej Kowalski

SSN Piotr Telusiewicz (sprawozdawca)

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 12 września 2024 r. w Warszawie
skargi W. D. o stwierdzenie niezgodności z prawem
prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Rzeszowie
z 23 maja 2019 r., VI Ga 521/18,
wydanego w sprawie z powództwa W. D.
przeciwko P. spółce akcyjnej w W.
o zapłatę,

oddala skargę.

Maciej Kowalski

Tomasz Szanciło

Piotr Telusiewicz

UZASADNIENIE

Powód W. D. wniósł o zasądzenie od pozwanego P. spółki akcyjnej w W.
kwoty 10 825,67 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu.

Wyrokiem z 27 czerwca 2018 r., Sąd Rejonowy w P., uwzględnił powództwo co do kwoty 2650,00 zł wraz z odsetkami, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił.

Sąd Rejonowy ustalił, że 19 grudnia 2016 r. miało miejsce zdarzenie drogowe, w wyniku którego doszło do uszkodzenia samochodu M. o nr rej. [...], należącego do I. R. Sprawca kolizji zawarł z pozwanym ubezpieczycielem umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej posiadaczy pojazdów mechanicznych za szkody powstałe w związku z ruchem tych pojazdów. Poszkodowana zgłosiła pozwanemu szkodę celem jej likwidacji, a ten przyznał jej kwotę 4818,22 zł.

Poszkodowana 17 stycznia 2017 r. przez przelew wierzytelności przeniosła na powoda roszczenie o odszkodowanie należne od pozwanego z tytułu szkody w pojeździe w następstwie zdarzenia z 19 grudnia 2016 r.

Powód nie zgodził się z wyceną dokonaną przez pozwanego i zlecił opracowanie kalkulacji naprawy według rzeczywistych kosztów naprawy. Koszt przywrócenia stanu poprzedniego według systemu A. wynosił 15 344 zł. Za opracowanie opinii powód zapłacił 369 zł.

Poszkodowana za kwotę 2650 zł, otrzymaną tytułem sprzedaży wierzytelności, oraz za odszkodowanie uzyskane od ubezpieczyciela, dokonała naprawy samochodu. Poszkodowana dokonała naprawy w warsztacie nieautoryzowanym. Samochód został w pełni naprawiony, przeszedł badania techniczne i jest zdalny do jazdy.

Na podstawie opinii biegłego Sąd Rejonowy ustalił, że wysokość hipotetycznych kosztów naprawy uszkodzonego pojazdu z wykorzystaniem części oryginalnych, z logo producenta pojazdu, wynosi 13 530,38 zł brutto. Sąd ten stwierdził jednak, że koszt naprawy samochodu wyniósł nie więcej niż 7468,22 zł, tj. kwotę wypłaconego odszkodowania powiększoną o cenę za sprzedaną wierzytelność. Przyjął, że szkodę stanowi różnica między kosztem naprawy samochodu i kwotą wypłaconą przez pozwanego.

Wyrokiem z 23 maja 2019 r. Sąd Okręgowy w Rzeszowie oddalił apelację powoda.

Sąd Okręgowy nie podzielił poglądu, według którego wysokość odszkodowania powinna być ustalona według kryteriów stwierdzonych opinią biegłego w toku postępowania sądowego, a wszelkie inne sposoby rekompensaty nie powodują naprawienia szkody. Sąd ten stwierdził, że jakkolwiek poszkodowany nie ma obowiązku naprawiania uszkodzonego pojazdu, to jeżeli to uczynił, nie można faktu tego pominąć, ponieważ to właśnie jest celem postępowania odszkodowawczego. Przyjął w związku z tym, że w przypadku, gdy poszkodowany uzyskał satysfakcjonujące go odszkodowanie, to wierzytelność o zapłatę odszkodowania jest wierzytelnością nieistniejącą. Zwrócił również uwagę, że naprawa pojazdu przy użyciu nowych części mogłaby budzić wątpliwości dotyczące wzbogacenia poszkodowanego.

Powód wywiódł skargę o stwierdzenie nieważności z prawem prawomocnego orzeczenia – powyższego wyroku Sądu Okręgowego. Wyrok ten zaskarżył w całości, zarzucając naruszenie art. 361 § 1 i 2 w zw. z art. 363 § 1 w zw. z art. 822 § 1 k.c. oraz art. 32 ust. 1 Konstytucji RP. Wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda zwrotu kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.

W odpowiedzi na skargę pozwany wniósł o odmowę jej przyjęcia do rozpoznania oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Według art. 424⁴ k.p.c. skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia można oprzeć na podstawie naruszenia prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowały niezgodność orzeczenia z prawem. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, uwzględniającym specyfikę procesu sądowego stosowania prawa, niezależność sądów i związaną z tym niezawisłość sędziowską, a także konieczność ochrony sądowego wymiaru sprawiedliwości, niezgodność orzeczenia z prawem, w rozumieniu powołanego przepisu, nie obejmuje każdego przypadku obiektywnej bezprawności. Niezgodność z prawem według art. 424⁴ k.p.c. powinna mieć charakter kwalifikowany, tzn. elementarny, oczywisty i rażący (m.in. wyroki SN: z 31 marca 2006 r., IV CNP 25/05, OSNC 2007, nr 1, poz. 17; z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, OSNC 2007, nr 2, poz. 35;

z 13 czerwca 2013 r., V CSK 328/12, OSNC-ZD 2014, nr 3, poz. 56; z 6 września 2017 r., I CNP 28/17; z 1 grudnia 2017 r., I CNP 7/17; z 28 marca 2018 r., IV CNP 10/17). Tego rodzaju niezgodność nie zachodzi w szczególności wówczas, gdy sąd wybiera jeden z możliwych wariantów interpretacji przepisów, które stosuje w sprawie (m.in. wyroki SN: z dnia 18 stycznia 2006 r., II BP 1/05, OSNP 2006, nr 23-24, poz. 351; z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06; z 28 marca 2018 r., IV CNP 10/17; postanowienia SN: z 25 maja 2021 r., IV CNP 3/21; z 6 grudnia 2013 r., I CNP 18/13).

Sprzeczności zaskarżonego wyroku z prawem skarżący upatruje w ustaleniu wysokości szkody na podstawie kosztów faktycznie przeprowadzonej naprawy pojazdu, zamiast wzięcia pod uwagę stanu z chwili uszkodzenia pojazdu i ustalenia szkody w wysokości kosztów naprawy ustalonych przez biegłego.

Kwestionowany przez skarżącego pogląd prawny Sądu Okręgowego dotyczy kwestii dopuszczalności zasądzenia od ubezpieczyciela odszkodowania pieniężnego w wysokości ustalonej tzw. metodą kosztorysową, czyli w oparciu o koszty hipotetycznej naprawy uszkodzonego pojazdu, w sytuacji gdy pojazd ten został faktycznie naprawiony za kwotę niższą niż kosztorysowa. Sąd Najwyższy wielokrotnie wypowiadał się za dopuszczalnością takiego żądania, wyrażając pogląd, któremu odpowiada stanowisko powoda w rozpoznawanej sprawie (zob. m.in. wyrok SN z 12 kwietnia 2018 r., II CNP 43/17; postanowienia SN: z 7 grudnia 2018 r., III CZP 51/18, OSNC 2019, nr 9, poz. 94; z 7 grudnia 2018 r., III CZP 64/18, III CZP 72/18 i III CZP 74/18; z 20 lutego 2019 r., III CZP 91/18). Pogląd ten oparty jest na orzecznictwie, zgodnie z którym obowiązek odszkodowawczy ubezpieczyciela pojawia się już z chwilą wyrządzenia poszkodowanemu szkody i nie jest uzależniony od tego, czy poszkodowany dokonał naprawy samochodu i czy w ogóle zamierzał go naprawić (zob. uchwały SN: z 15 listopada 2001 r., III CZP 68/01, OSN 2002, nr 6, poz. 74; z 13 czerwca 2003 r., III CZP 32/03, OSNC 2004, nr 4, poz. 51; z 17 maja 2007 r., III CZP 150/06, OSNC 2007, nr 10, poz. 144). W związku z powyższym przyjmuje się, że szkoda powstaje już z chwilą wystąpienia uszczerbku w majątku poszkodowanego, a ewentualne jej zmniejszenie przez naprawę pojazdu pozostaje bez znaczenia. Wskazuje się również na niesłuszność rozwiązania, zgodnie z którym naprawienie pojazdu ograniczałoby wysokość odszkodowania, stawiając poszkodowanego w gorszej sytuacji niż gdyby nie podjął się naprawy.

Należy jednak zauważyć, że w orzecznictwie reprezentowane jest również stanowisko przeciwne, zgodnie z którym szkoda stanowi zjawisko dynamiczne, a wielkość roszczenia odszkodowawczego może się zmieniać w czasie i jest zależna od okoliczności, które nastąpiły po zdarzeniu szkodzącym. Wskazuje się przy tym, że odszkodowanie zasądzone orzeczeniem sądu obejmuje pokrycie takiego uszczerbku, który jest aktualny na chwilę zamknięcia rozprawy (zob. uchwałę składu siedmiu sędziów SN z 8 maja 2024 r., III CZP 142/22; postanowienie SN z 17 lipca 2020 r., V CNP 43/19; wyroki SN: z 10 czerwca 2021 r., IV CNPP 1/21, OSNC 2022, nr 3, poz. 33; z 8 grudnia 2022 r., II CSKP 726/22, OSNC 2023, nr 6, poz. 63). Pogląd ten jest również silnie reprezentowany w doktrynie. Można przyjąć, że powyższa koncepcja została potwierdzona w uchwale składu siedmiu sędziów SN z 11 września 2024 r., III CZP 65/23.

W związku z powyższym nie można przyjąć, aby zaskarżony wyrok był sprzeczny z niebudzącymi wątpliwości przepisami prawa, ani jednolitą linią orzecznictwa. W żadnym z powołanych przez skarżącego przepisów prawa nie rozstrzygnięto wyraźnie kwestii dopuszczalności żądania odszkodowania obliczonego metodą kosztorysową. Nie rozważając trafności zaskarżonego orzeczenia, należy stwierdzić, że stanowiący jego podstawę pogląd prawny Sądu Okręgowego odpowiada jednemu z dobrze uargumentowanych stanowisk, występujących w aktualnym orzecznictwie Sądu Najwyższego. A jak wskazano, nie można mówić o zasadności skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, jeżeli sąd powszechny zastosuje jeden z możliwych wariantów interpretacyjnych, a więc w szczególności przychyli się do jednego ze stanowisk w danej materii reprezentowanych w orzecznictwie.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c., orzeczono jak w sentencji wyroku.

Sąd Najwyższy nie rozstrzygał o kosztach postępowania skargowego, gdyż w odpowiedzi na skargę wniosek o zasądzenie takich kosztów został powiązany jedynie z wnioskiem o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania.

Maciej Kowalski

Tomasz Szanciło

Piotr Telusiewicz

[ms]